

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

На засіданні Вченої ради
Факультету спеціальної та
інклюзивної освіти
Протокол №1 від 31 серпня 2022 р.
Голова Вченої ради
проф. Шеремет М.К.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Основи інклюзивної освіти

Освітньої програми **Середня освіта (біологія)**

галузі знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальності **014.07 Середня освіта (біологія)**

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

шифр за навчальним планом **ПП1.05**

Київ 2022

Розробники програми:

Сасіна Ірина Олександрівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри офтальмопедагогіки та офтальмопсихології

Купріянова Тетяна Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри офтальмопедагогіки та офтальмопсихології

Затверджено на засіданні кафедри офтальмопедагогіки та офтальмопсихології 30 серпня 2022 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри доц. Гребенюк Т.М.

I. Опис дисципліни
Шифр дисципліни ПП1.05

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни	Методи навчання і форми контролю
Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка</u>	Кількість кредитів – <u>3</u> <u>ECTS</u>	Методи навчання <u>Лекції з використанням мультимедійних технологій.</u> <u>Практичні заняття.</u>
Спеціальність <u>014 Середня освіта</u> Спеціалізація <u>014.07 Середня освіта (біологія)</u>	Загальна кількість годин - <u>90</u> <i>Денна</i> <i>Заочна</i>	
Ступінь вищої освіти <u>Бакалавр</u>	Лекції: <i>16</i> <i>6</i> Семінарські (практичні) заняття: <i>16</i> <i>6</i>	
Статус дисципліни <u>обов'язкова</u>	Лабораторні заняття: <i>-</i> <i>-</i> Індивідуальна робота: <i>-</i> <i>-</i> Самостійна робота: <i>58</i> <i>78</i>	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом <u>2</u>	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС: <i>1/2</i> <i>1/7</i>	
Семестр <u>IV</u>		Форми поточного контролю <u>Опитування, індивідуальні завдання, модульне тестування, написання рефератів, творчі завдання.</u>
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: <u>2 год.</u> - самостійна робота: <u>3 год.</u>		Форма підсумкового контролю <u>залік – 4 семестр</u>
Мова навчання – <u>українська</u>		

Предмет вивчення навчальної дисципліни: науково-методичні, соціально-психологічні та правові засади процесу організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Міждисциплінарні зв'язки: педагогіка, психологія, вступ до спеціальності "Спеціальна освіта" і педагогічна деонтологія, корекційна педагогіка, спеціальна психологія.

Мета і завдання навчальної дисципліни: *мета* викладання навчальної дисципліни «Основи інклюзивної освіти» є ознайомлення студентів з науково-методичними, соціально-психологічними, та правовими засадами організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Завдання: розкрити особливості філософії інклюзивної освіти та визначити основні положення інклюзивного навчання; розкрити особливості етики спілкування з особами з інвалідністю; визначити основні положення інклюзивного навчання; проаналізувати забезпечення інклюзивного навчання у міжнародних документах і вітчизняному законодавстві; ознайомити студентів із особливостями організації процесу педагогічного супроводу дитини з ООП; виробити навички командної роботи при навчанні та вихованні дітей з ООП.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p>ПР 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні / розвивальні проекти.</p>	<p>Здатність цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність в суспільстві. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.</p>
2.	<p>ПР 13. Застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі. ПР 14. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти.</p>	<p>Здатність будувати гармонійні відносини з особами з особливими освітніми потребами, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб. Здатність до емпатії, коректного й адекватного сприймання осіб з особливими освітніми потребами. Здатність до застосування знань фундаментальних положень і прикладних аспектів інклюзивного навчання в освітньому процесі. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p>
3.	<p>ПР 15. Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій.</p>	<p>Здатність визначати фізичні, інформаційні, ментальні бар'єри; вміти організувати спілкування і взаємодію з особами з інвалідністю.</p>

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредитів ЄКТС 90 годин

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин денна форма навчання					Кількість годин заочна форма навчання				
		Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС
1.	Змістовий модуль 1. Філософія інклюзії в освіті										
1.1.	Тема 1. Понятійно-термінологічні визначення, завдання та принципи інклюзивної освіти.	4	2	2		8	2	2			8
1.2.	Тема 2. Забезпечення інклюзивного навчання у міжнародних документах і національному законодавстві	4	2	2		10	2		2		10
2.	Змістовий модуль 2. Особливості психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами										
2.1.	Тема 1. Діти з особливими освітніми потребами: особливості психофізичного розвитку	4	2	2		5	1	1			8
2.2.	Тема 2. Особливості розвитку дітей з сенсорними порушеннями	4	2	2		5	1	1			10
2.3.	Тема 3. Особливості розвитку дітей з когнітивними порушеннями та порушеннями мовлення	4	2	2		5	1		1		10
2.4.	Тема 4. Особливості розвитку дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, емоційними та поведінковими порушеннями.	4	2	2		5	1		1		10
3.	Змістовий модуль 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання										
3.1.	Тема 1. Застосування принципів універсального дизайну та доступності в закладах освіти	2	2			5	2		2		10
3.2.	Тема 2. Робота команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами.	4	2	2		5	1	1			6
3.3.	Тема 3. Педагогічні технології інклюзивного навчання	2		2		10	1	1			6
	Разом	32	16	16	-	58	12	6	6	-	78

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	4.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій
1.	Модуль 1. Філософія інклюзії в освіті	26	4

1.1.	<p>Тема 1.1. Понятійно-термінологічні визначення, завдання та принципи інклюзивної освіти.</p> <p>Поняття «депривація», «інвалідність». Концепції існуючих моделей «інвалідності». Існуючі стереотипи щодо осіб з інвалідністю. Фізичні та інформаційні стереотипи, з якими зустрічаються особи з інвалідністю в суспільстві. Ментальні бар'єри - стереотипи по відношенню до осіб з інвалідністю. Поняття «сегрегація», «інтеграція», «інклюзія», «виключення», «особа з особливими освітніми потребами». Принципи та функції інклюзивної освіти.</p>	12	2
1.2.	<p>Тема 1.2. Забезпечення інклюзивного навчання у міжнародних документах і законодавстві</p> <p>Міжнародні документи - декларації і конвенції, що ухвалюються Організацією Об'єднаних Націй (ООН). Загальна декларація прав людини. Конвенція про боротьбу з дискримінацією у сфері освіти. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 року. Всесвітня декларація про освіту для всіх. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю. Саламанська декларація. Копенгагенська декларація про соціальний розвиток. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю і Факультативний протокол до неї. Інчхонська декларація. Освіта - 2030: забезпечення загальної інклюзивної і справедливої якісної освіти та навчання упродовж усього життя.</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела: 4,6,8,9,10,11,15</p>	14	2
2.	<p>Модуль 2. Особливості психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами</p>	36	8
2.1.	<p>Тема 2.1. Діти з особливими освітніми потребами: особливості психофізичного розвитку.</p> <p>Ендогенні і екзогенні чинники розвитку. Відхилення від стадії вікового розвитку. Види дизонтогенезу. Види порушень відповідно до сфери психофізичного розвитку. «Складна структура аномального розвитку», «складна соціальна ситуація розвитку» (за Л.С.Виготським). Категорії дітей з ООП.</p>	9	2
2.2.	<p>Тема 2.2. Особливості розвитку дітей з сенсорними порушеннями</p> <p>Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями зору. Особливості організації освітнього процесу дітей з порушеннями зору залежно від типології закладу освіти. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями слуху. Особливості організації освітнього процесу дітей з порушеннями слуху залежно від типології закладу освіти.</p>	9	2
2.3.	<p>Тема 2.3. Особливості розвитку дітей з когнітивними порушеннями та порушеннями мовлення</p> <p>Визначення основних понять: «порушення інтелектуального розвитку» та «інтелектуальні порушення». Особливості організації освітнього процесу дітей з інтелектуальними порушеннями.</p> <p>Характеристика основних порушень мовлення. Особливості розвитку дітей з порушеннями мовлення. Організація допомоги учням з порушеннями мовлення в умовах інклюзивної освіти.</p>	9	2

2.4.	<p>Тема 2.4. Особливості розвитку дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, емоційними та поведінковими порушеннями.</p> <p>Психолого-педагогічна характеристика порушень опорно-рухового апарату. Причини порушень опорно-рухового апарату. Форми ДЦП. Особливості організації освітнього процесу дітей з порушеннями опорно-рухового апарату. Психолого-педагогічна характеристика дітей з розладами аутичного спектру. Особливості організації освітнього процесу дітей з розладами аутичного спектру залежно від типу закладу освіти.</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела: 1,4,7,8,10,11,14,15</p>	9	2
3.	<p>Модуль 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання</p>	28	4
3.1.	<p>Тема 3.1. Застосування принципів універсального дизайну та доступності в закладах освіти.</p> <p>Історія розвитку універсального дизайну. Поняття «універсальний дизайн». Принципи універсального дизайну та «доступність». Доступність: архітектурна та візуальна. Розумні пристосування. Поняття «інклюзивне освітнє середовище». Зовнішній і внутрішній дизайн закладів освіти. Доступність закладів освіти. Інформаційна доступність.</p>	7	2
3.2.	<p>Тема 3.2. Робота команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами.</p> <p>Поняття «команда психолого-педагогічного супроводу». Склад команди психолого-педагогічного супроводу: постійні і залучені фахівці. Завдання команди супроводу: розробка ППР, визначення напрямів супроводу, моніторинг умов освітньої інтеграції, проведення інформаційно-консультативної роботи. Характеристика принципів роботи та функції учасників команди супроводу.</p> <p>Особливості визначення потенційних можливостей і потреб дитини з особливими освітніми потребами командою супроводу. Визначення додаткових освітніх та соціальних потреб. Психолого-педагогічна адаптація для різних категорій осіб з особливими освітніми потребами. Реалізація ППР та проведення моніторингу для оцінки ефективності впровадження.</p>	9	2
3.3.	<p>Тема 3.3. Педагогічні технології інклюзивного навчання.</p> <p>Технології інклюзивної освіти. Диференційоване викладання як педагогічна технологія. Адаптації та модифікації у диференційованому викладанні. Моделі та форми спільного викладання вчителя асистента вчителя. Особливості спільного викладання в класі. Індивідуальне оцінювання розвитку дитини.</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела: 2,3,4,5,6,8,11,12,13,14,15</p>	12	

4.2. Плани семінарських, практичних, лабораторних занять

Зміст завдань до семінарських (практичних, лабораторних) занять

План практичного заняття №1.

Тема 1.1. Понятійно-термінологічні визначення, завдання та принципи інклюзивної освіти.

1. Поняття «депривація», «інвалідність».

2. Концепції існуючих моделей «інвалідності».
3. Існуючі стереотипи щодо осіб з інвалідністю.
4. Фізичні та інформаційні стереотипи, з якими зустрічаються особи з інвалідністю в суспільстві.
5. Ментальні бар'єри - стереотипи по відношенню до осіб з інвалідністю.
6. Поняття «сегрегація», «інтеграція», «інклюзія», «виключення», «особа з особливими освітніми потребами».
7. Принципи та функції інклюзивної освіти.

План практичного заняття №2.

Тема 1.2. Забезпечення інклюзивного навчання у міжнародних документах і національному законодавстві

1. Загальна декларація прав людини.
2. Конвенція про боротьбу з дискримінацією у сфері освіти.
3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права.
4. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 року.
5. Всесвітня декларація про освіту для всіх.
6. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю.
7. Саламанська декларація.
8. Копенгагенська декларація про соціальний розвиток.
9. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю і Факультативний протокол до неї.
10. Інчхонська декларація. Освіта - 2030: забезпечення загальної інклюзивної і справедливої якісної освіти та навчання упродовж усього життя.

Рекомендовані інформаційні джерела: 4,6,8,9,10,11,15

План практичного заняття №3.

Тема 2.1. Діти з особливими освітніми потребами: особливості психофізичного розвитку.

1. Ендогенні і екзогенні чинники розвитку.
2. Відхилення від стадії вікового розвитку.
3. Види дизонтогенезу.
4. Види порушень відповідно до сфери психофізичного розвитку.
5. «Складна структура аномального розвитку», «складна соціальна ситуація розвитку» (за Л.С.Виготським).
6. Категорії дітей з ООП.

План практичного заняття №4.

Тема 2.2. Особливості розвитку дітей з сенсорними порушеннями

1. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями зору.
2. Особливості організації освітнього процесу дітей з порушеннями зору залежно від типології закладу освіти.
3. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями слуху.
4. Особливості організації освітнього процесу дітей з порушеннями слуху залежно від типології закладу освіти.

План практичного заняття №5.

Тема 2.3. Особливості розвитку дітей з когнітивними порушеннями та порушеннями мовлення

1. Вплив інтелектуальних порушень на загальний розвиток дитини.
2. Класифікація інтелектуальних порушень.
3. Загальні ознаки інтелектуальних порушень.
4. Особливості організації освітнього процесу дітей з інтелектуальними порушеннями.
5. Характеристика основних порушень мовлення.
6. Особливості розвитку дітей з порушеннями мовлення.

7. Організація допомоги учням з порушеннями мовлення в умовах інклюзивної освіти

План практичного заняття №6.

Тема 2.4. Особливості розвитку дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, емоційними та поведінковими порушеннями.

1. Загальні ознаки дітей з порушеннями опорно-рухового апарату.
2. Організація навчання в інклюзивному середовищі дітей з порушеннями опорно-рухового апарату.
3. Особливості розвитку дітей з розладами аутистичного спектру.
4. Особливості розвитку з дефіцитом уваги та гіперактивністю.
5. Особливості розвитку з порушеннями поведінки.
6. Особливості розвитку з емоційними порушеннями (депресія, тривожні розлади).

Рекомендовані інформаційні джерела: 1,4,7,8,10,11,14,15

План практичного заняття №7.

Тема 3.2. Робота команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами.

1. Склад учасників КІПІС.
2. Завдання КІПІС.
3. Принципи діяльності КІПІС.
4. Організація роботи КІПІС.
5. Функції учасників КІПІС.
6. Організація надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дитині з особливими освітніми потребами.
7. Співпраця фахівців КІПІС дитини з особливими освітніми потребами.

План практичного заняття №8.

Тема 3.3. Педагогічні технології інклюзивного навчання

1. Технології інклюзивної освіти.
2. Диференційоване викладання як педагогічна технологія.
3. Адаптації та модифікації у диференційованому викладанні.
4. Моделі та форми спільного викладання вчителя асистента вчителя.
5. Особливості спільного викладання в класі.
6. Індивідуальне оцінювання розвитку дитини.

Рекомендовані інформаційні джерела: 2,3,4,5,6,8,11,12,13,14,15

4.3. Організація самостійної та індивідуальної роботи студентів

Зміст завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів

№ з/п	Назви модулів і тем	Зміст завдань до СРС	Форми виконання/звітності
1.	Тема 1.1. Понятійно-термінологічні визначення, завдання та принципи інклюзивної освіти	1. Підготувати мотиваційну презентацію про особу з порушеннями психофізичного розвитку, яка досягла успіхів у будь-якій галузі (мистецтво, наука, спорт тощо). 2. В презентації розкрити життєвий і творчий шлях особистості, а також розкажіть	Презентація. Письмовий аналіз

		<p>про ресурси, які допомогли їй досягти успіху.</p> <p>3. Проаналізувати концепції існуючих моделей «інвалідності»: моральна модель, благодійна модель, медична модель, реабілітаційна модель, економічна модель, соціальна модель, британська модель, модель HANDICAP, культурна модель, правозахисна модель.</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела: 4,6,8,9,10,11,15</p>	
2.	Тема 1.2. Забезпечення інклюзивного навчання у міжнародних документах і законодавстві	<p>Законспектувати основні тези виступів спікерів на Всеукраїнській інтернет-конференції «Інклюзивна освіта: рівні умови для всіх»: Самсонова Лариса. «Державне регулювання питань інклюзивної освіти». Зайцев Сергій. «Інклюзивно-ресурсний центр - середовище довіри та включення».</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела: 4,6,8,9,10,11,15</p>	Конспект
3.	Тема 2.1. Діти з особливими освітніми потребами: особливості психофізичного розвитку.	<p>Підготуйте письмову доповідь (тема на вибір):</p> <ol style="list-style-type: none"> Шкідливий вплив токсичних речовин, наркотиків, алкоголю та тютюнопаління на спадковість людини та розвиток плоду. Генетично зумовлені порушення психофізичного розвитку. Вплив на розвиток плоду інфекційних захворювань та вірусів групи TORCH. Наслідки перенесення дитиною запалення оболонки і тканин мозку. Порушення психофізичного розвитку травматичного характеру. <p>Рекомендовані інформаційні джерела: 1,4,7,8,10,11,14,15</p>	Доповідь
4.	Тема 2.2. Особливості розвитку дітей з сенсорними порушеннями	<p>1. Підготувати презентацію до уроку (навчальний предмет і тема уроку за власним вибором), яка б відповідала офтальмо-гігієнічним вимогам.</p>	Презентація, письмова робота

		2. Визначте особливості дистанційного навчання осіб з сенсорними порушеннями Рекомендовані інформаційні джерела: 1,4,7,8,10,11,14,15	
5.	Тема 2.3. Особливості розвитку дітей з когнітивними порушеннями та порушеннями мовлення	1. Ознайомтеся зі стандартами викладу інформації для осіб з порушеннями інтелекту. 2. Підготуйте опис технологічного процесу, який би відповідав стандартам інформаційної доступності для осіб з порушеннями інтелекту 3. Перегляньте індійський фільм режисера А.Хана. Головним героєм є восьмирічний хлопчик Ішан, який має дислексії. 4. Напишіть рецензію на фільм. Рекомендовані інформаційні джерела: 1,4,7,8,10,11,14,15	Усна відповідь, письмові роботи
6	Тема 2.4. Особливості розвитку дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, емоційними та поведінковими порушеннями.	1. Зробіть огляд спеціального (приспосованого) обладнання, що допомагає учневі з порушеннями опорно-рухового апарату брати участь у діяльності. 2. Розробити конспект виховної бесіди на тему толерантності. Рекомендовані інформаційні джерела: 1,4,7,8,10,11,14,15	Письмова робота, конспект
7.	Тема 3.1. Застосування принципів універсального дизайну та доступності в закладах освіти.	1. Визначити та охарактеризувати переваги універсального дизайну для кожної людини, бізнесу, суспільства. 2. Проаналізувати середовище закладу освіти, спираючись на ДБН В.2.2-3:2018 «Будинки і споруди. Заклади освіти». Рекомендовані інформаційні джерела: 2,3,4,5,6,8,11,12,13,14,15	Усна відповідь, письмова робота
8.	Тема 3.2. Робота команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами.	1. Система організації навчання в інклюзивному класі 2. Розробити детальний план проведення бесіди з батьками дитини з ООП на тему: «Участь батьків в організації та	Письмова робота, план бесіди

		здійсненні супроводу дитини з ООП в умовах інклюзивної освіти». Рекомендовані інформаційні джерела: 2,3,4,5,6,8,11,12,13,14,15	
9.	. Тема 3.3. Педагогічні технології інклюзивного навчання.	1. Методи перевірки та оцінювання навчальних досягнень учня. Таксономія освітніх цілей за Блумом. 2. Переглянути відеозаписи та проаналізувати технологію диференційованого викладання. Рекомендовані інформаційні джерела: 2,3,4,5,6,8,11,12,13,14,15	Письмові роботи

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю та критерії оцінювання знань студентів

усний (поточний та підсумковий) контроль:

– опитування, виступ, доповідь, диспут, презентація.

письмовий (поточний та підсумковий) контроль:

– тести, самостійні письмові роботи, реферати, підготовка конспекту планування роботи вчителя, корекційно-виховних заходів;

самоконтроль студентів:

– самоперевірка, взаємоперевірка, самотестування.

5.2. Форми і методи підсумкового контролю та критерії оцінювання знань студентів

Завдання для контролю.

Тести (зразок)

I варіант

1. Як на сучасному етапі називається наука про психофізичні особливості розвитку дітей з фізичними та психічними порушеннями, закономірності їх розвитку, навчання та виховання:

- а. дефектологія__
- б. корекційна педагогіка__
- в. корекційна психопедагогіка__
- г. спеціальна педагогіка__

2. Назвіть основні категорії дітей з вадами психофізичного розвитку:

- а. _____
- б. _____
- в. _____
- г. _____
- д. _____

- е. _____
- ж. _____
- з. _____

3. За ступенем зниження слухової функції виділяють наступні категорії дітей з порушеннями слуху:

- а. слабочуючі__
- б. пізньооглухлі__
- в. з вродженою глухотою__
- г. глухі з мовленням__
- д. глухі без мовлення__
- е. глухі__

4. Дайте точне визначення терміну «компенсація»:

- а. одна з форм пристосування організму до умов існування при випадінні або порушенні якоїсь його матеріальної структури або функції внаслідок перенесення захворювання, травми, ушкодження__
- б. складний, багатогранний процес перебудови функцій організму, що виникає внаслідок перенесених захворювань або травматичних ушкоджень і включає відновлення та заміщення втрачених або порушених функцій, їх зміну__
- в. заміщення втраченої функції або органу збереженими з пристосувальною метою__

5. Вкажіть вторинні відхилення при порушенні слухової функції:

- а. порушення граматичного ладу мовлення__
- б. нерозуміння лексичного значення слів__
- в. неможливість чути мовлення оточуючих__
- г. порушення звуковимови__

6. Вкажіть причини набутих порушень сенсорних функцій:

- а. ускладнення після грипу__
- б. синдром Дауна__
- в. травми__
- г. спадкові хвороби__

7. Яка з вказаних наук не є галуззю корекційної педагогіки:

- а. сурдопедагогіка__
- б. олігофренопедагогіка__
- в. логопедія__
- г. психопатологія
- д. тифлопедагогіка__
- е. невропатологія__

8. Серед вказаних назвіть розлади фонаційного оформлення мовлення і дайте їх визначення:

- а. Афонія_____
- б. Брадилалія_____
- в. Алалія_____
- г. Афазія_____
- д. Заїкання_____
- е. Дислалія_____

9. У чому полягає відмінність дітей із ЗПР від дітей з розумовою відсталістю:

- а. Діти з ЗПР здатні оволодіти ширшим обсягом знань
- б. Діти з розумовою відсталістю можуть застосовувати знання в нових умовах
- в. При ЗПР діти гірше застосовують педагогічну допомогу, ніж діти з легкою розумовою відсталістю

г. Діти з ЗПР здатні самостійно узагальнювати, конкретизувати і застосовувати знання

10. Охарактеризувати особливості психічного розвитку і корекційної роботи з дітьми, які мають розлади аутичного спектру.

Питання на залік

1. Моделі освіти дітей з порушеннями психофізичного розвитку
2. Типи інтегрованої освіти дітей з порушеннями психофізичного розвитку.
3. Основні чинники, які перешкоджають впровадженню інклюзивної освіти в Україні.
4. Передумови та складові успішного впровадження інклюзивної освіти дітей з порушеннями зору.
5. Поняття та основні принципи інклюзивної освіти.
6. Основні завдання Концепції розвитку інклюзивної освіти.
7. Основні шляхи реалізації Концепції розвитку інклюзивної освіти.
8. Комплектування спеціальних класів для дітей з порушеннями психофізичного розвитку в структурі загальноосвітньої школи.
9. Особливості функціонування спеціальних класів для дітей з порушеннями психофізичного розвитку в структурі загальноосвітньої школи.
10. Порядок організації класів з інклюзивним навчанням в закладах освіти.
11. Особливості організації навчального процесу в класах з інклюзивним навчанням.
12. Особливості комплектування інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах.
13. Організація навчально-виховного процесу інклюзивної групи.
14. Корекційна робота з дітьми із порушеннями зору в умовах інклюзивного навчання.
15. Структура Індивідуальної програми розвитку учня спеціальних та інклюзивних класів.
16. Особливості розроблення Індивідуальної програми розвитку учня інклюзивних класів.
17. Командна співпраця в інклюзивному навчанні дітей з порушеннями зору.
18. Адаптація та модифікація в процесі інклюзивного та інтегрованого навчання.
19. Функції та завдання у роботі асистента вчителя.
20. Особливості ведення документації асистента вчителя в школі з інклюзивним навчанням.
21. Роль педагога у впровадженні інклюзивної освіти дітей з порушеннями зору.
22. Особливості ведення документації вчителя-дефектолога в школі з інклюзивним навчанням.
23. Основні напрямки роботи з батьками дітей, які навчаються в умовах інклюзивної та інтегрованої освіти.
24. Види і методи контролю навчальних досягнень учнів в умовах інклюзивного навчання.
25. Функції контролю навчальних досягнень учнів в умовах інклюзивного навчання.
26. Оцінювання навчальних досягнень учнів в умовах інклюзивного навчання за допомогою портфоліо.
27. Методи вивчення рівня сформованості предметних, загальнопредметних знань, умінь і навичок для складання індивідуальної навчальної програми.
28. Проблема готовності до шкільного навчання в умовах інклюзії дитини з особливими освітніми потребами
29. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями зору в умовах інклюзивного навчання.

30. Завдання діяльності психолога та соціального педагога щодо організації інклюзивного навчання загальноосвітньому навчальному закладі.
31. Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами.
32. Особливості організації освітнього процесу дітей з інтелектуальними порушеннями.
33. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями зору.
34. Особливості організації освітнього процесу дітей з порушеннями зору.
35. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями слуху.
36. Особливості організації освітнього процесу дітей з порушеннями слуху.
37. Особливості розвитку дітей з порушеннями мовлення.
38. Організація допомоги учням з порушеннями мовлення в умовах інклюзивної освіти.
39. Психолого-педагогічна характеристика дітей з розладами спектру аутизму.
40. Особливості організації освітнього процесу дітей з розладами спектру аутизму.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Для визначення рівня оволодіння студентами навчальним матеріалом та з метою оцінювання їх академічних досягнень, що має на меті підвищення відповідальності за якість навчання та формування вмінь аналізувати й контролювати особисту діяльність, застосовуються такі критерії:

Творчий рівень. Студент вільно володіє навчальним матеріалом, успішно розв'язує завдання підвищеної складності, аргументовано висловлює свої думки, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних і колективних завдань та під час самостійної роботи.

Високий рівень. Студент володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни на творчому рівні, проте у відповідях допускає неточності.

Достатній рівень. Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, проте не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків, допускає суттєві неточності.

Задовільний рівень. Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях.

Низький рівень. Студент володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно.

Незадовільний рівень. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль													Підсумкова робота	Заг. сума
Назва модулів	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3				Тест	100
	T1	T2	с.р.	T1	T2	T3	T4	с.р.	T1	T2	T3	с.р.	10	100
Бали	7	7	6	7	7	7	7	16	2	7	5	12		

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного контролю

№ з/п	Вид діяльності	Коефіцієнт (вартість виду контролю)	Кількість робіт	Сума балів
1.	Практичне заняття	5	8	40
2.	Відвідування лекцій (конспект+участь в обговоренні)	2	8	16
3.	Самостійна та індивідуальна робота	3/4	2/7	34
4.	Тест	10	1	10
Підсумковий рейтинговий бал (залік)				100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VI. Навчально-методична карта дисципліни

Тиждень	Модуль	Тематика лекцій (конспект+участь в обговоренні)	Бали	Тематика лабораторних та практичних занять	Бали	Поза аудиторний контроль	Бали
Модуль 1							
	1	Тема 1. Понятійно-термінологічні визначення, завдання та принципи інклюзивної освіти.	2	Тема 1. Понятійно-термінологічні визначення, завдання та принципи інклюзивної освіти.	5	С.Р.№1	3
	1	Тема 2. Забезпечення інклюзивного навчання у міжнародних документах і національному законодавстві	2	Тема 2. Забезпечення інклюзивного навчання у міжнародних документах і національному законодавстві	5	С.Р.№2	3
	1	Підсумкове	4		10		6

						Всього за 1 модуль	20
Модуль 2							
	2	Тема 1. Діти з особливими освітніми потребами: особливості психофізичного розвитку	2	Тема 1. Діти з особливими освітніми потребами: особливості психофізичного розвитку	5	С.Р.№3	4
	2	Тема 2. Особливості розвитку дітей з сенсорними порушеннями	2	Тема 2. Особливості розвитку дітей з сенсорними порушеннями	5	С.Р.№4	4
	2	Тема 3. Особливості розвитку дітей з когнітивними порушеннями та порушеннями мовлення	2	Тема 3. Особливості розвитку дітей з когнітивними порушеннями та порушеннями мовлення	5	С.Р.№5	4
	2	Тема 4. Особливості розвитку дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, емоційними та поведінковими порушеннями.	2	Тема 4. Особливості розвитку дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, емоційними та поведінковими порушеннями.	5	С.Р.№6	4
	2	Підсумкове	8		20		16
Всього за 2 модуль							44
Модуль 3							
	3	Тема 1. Застосування принципів універсального дизайну та доступності в закладах освіти	2			С.Р.№7	4
	3	Тема 2. Робота команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами.	2	Тема 2. Робота команди психолого- педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами.	5	С.Р.№8	4
	3	Тема 3. Педагогічні технології інклюзивного навчання		Тема 3. Педагогічні технології інклюзивного навчання	5	С.Р.№9	4
	3	Підсумкове	4		10		12
Всього за 3 модуль							26
Тест							10
Разом							100

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Алєєва Н. М. Діти з порушеннями зору в умовах інклюзивної освіти : навч.-метод, посіб. / за ред. Є. П. Синьової, С. О. Рикова, 2016. К. : Кафедра, 2016. 212 с.
2. Архітектурна доступність шкіл: навч.-метод, посіб. / за заг. ред. Л.Ю.Байди, О.В.Красюкової-Еннс К: 2012. 88 с.
3. Асистент вчителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н. М. Дятленко, Н. З. Софій., О. В. Мартинчук, Ю. М. Найда; під заг. ред. М. Ф. Войцехівського. К.: ТОВ Видавничий дім "Плеяди", 2015. 172 с.
4. Діти з особливими потребами у загальноосвітньому просторі: початкова ланка / під ред. В. І. Бондаря, В. В. Засенка. К.: 2004.

5. Доступність та універсальний дизайн : навч.-метод, посіб. / за заг. ред. Л.Ю. Байди, О.В. Красюкової Енне К., 2013. 128с.
6. Дятленко Н., Софій Н., Кавун Ю. Оцінка впливу інклюзивної моделі освіти на учасників проекту. К.: Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2005.
7. Єжова Т. Є. Соціальна реабілітація дітей з інвалідністю : навч. посіб. К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. 284 с.
8. Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад : Навчально-методичний посібник / кол. упорядників: Патрикеева О. О., Дятленко Н. М., Софій Н. З., Найда Ю. М. Під заг. ред. Шинкаренко В. І. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2013. 100 с.
9. Колупаєва А.А. Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи / Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: Монографія, К.: Педагогічна думка, 2007 р. 458 с.
10. Конвенція про права осіб з інвалідністю [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
11. «Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ». / Компанець Н.М., Луценко І.В., Коваль Л.В. - К.: Видавнича група «Атопол», 2018. с. 100.
12. Пристосування шкільних приміщень до потреб дітей з особливостями психофізичного розвитку. Інклюзивна школа: особливості організації та управління : Навчально - методичний посібник / Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред. Даниленко Л.І. К. : 2007. 128с.
13. Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти / Наказ МОН № 609 від 08.06.2018 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/61107/
14. Психолого-педагогічний супровід сім'ї у роботі психолого-медико-педагогічної консультації : [електронний ресурс] / авт. кол.: С. І. Васильковська, Т. В. Жук, Т. Д. Ілляшенко та ін. ; за ред. А. Г. Обухівської. К. : Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2015. 66 с.
15. Робоча програма з курсу "Основи інклюзивної освіти" для студентів освітнього рівня бакалавр, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізацією) / розробник Сасіна І. О. ; МОН України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. 2021. 17 с <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/36114>
16. Таранченко О. М. Диференційоване викладання в інклюзивному класі: навчально- методичний посібник / О. М. Таранченко, Ю. М. Найда. К.: Видавнича група "А.С.К.", 2012. - 124 с.

Допоміжні

1. Дефектологічний словник [Текст]: навч. посіб. / Нац. пед.. ун-т. імені М.П. Драгоманова. К., 2011. 528 с.
2. Інклюзивне навчання: партнерські стосунки з родинами / А. Колупаєва, Н. Софій, Ю. Найда, Л. Даниленко. *Директор школи. Шкільний світ*. 2011. № 10. С. 20-25.
3. Лист МОН України «Про доступність дітей з особливими потребами до опорних навчальних закладів» від 09.06.2016 р. № 1/9-293 [Електрон, ресурс]. - Режим доступу: <https://mon.gov.ua> .
4. Офіційний сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я [Електронний ресурс]. Режим доступу : www.who.int
5. Права людини: знати, щоб захищати. Що треба знати про захист прав дітей з інвалідністю: методичний посібник / Під заг. ред. Софій Н. З. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 52 с.
6. Сайт «Універсальний дизайн» [Електрон, ресурс]. Режим доступу: <http://ud.org.ua/>
7. Сак Т. В. Психологічний супровід учнів із затримкою психічного розвитку в

інклюзивному класі (діагностичний напрямок). *Дефектологія : наук.-метод, жур.* 2009. №1.С. 16-20.

8. Сасіна І. О., Гребенюк Т. М. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з порушеннями зору в умовах інклюзивного навчання. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) : збірник наукових праць: вип. 9, у 2 т./ за ред. В.М. Синьова, О.В. Гаврилова,- Кам'янець-Подільський : 1111 Медобори-2006, 2017. - Т.2. -С. 177-189.*

9. Серпутько Г. П. Методичні аспекти підготовки педагогів до роботи з дітьми із глибокими порушеннями зору в рамках інклюзивного навчання. *Матеріали XIII міжнародної науково-практичної конференції "Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому освітньому середовищі у світлі реалізації конвенції ООН про права інвалідів", 20-21 листопада 2013 року. К.: Університет "Україна".*

10. Синьов В.М., Коберник Г.М. Основи дефектології: Навч. посібник. К.: Вища школа, 1994. 143 с.

11. Синьова Є. П. Особливості розвитку і виховання особистості при глибоких порушеннях зору: моногр. [Текст] / Є. П. Синьова. К., 2012. 442 с.

12. Формування інклюзивної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання / І. О. Сасіна, Т. М. Гребенюк, Т. О. Купріянова, Л. Г. Медведок. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5 : Педагогічні науки : реалії та перспективи : зб. Наук. Праць.* Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 84. (т. 2). С.64-69. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.84.2.13>

13. Шевцов А.Г. Освітні основи реабілітології : монографія. К. : «МП Леся», 2009. 484 с.